

نقش جهانگردی در اشتغال شهرستان کرمان

اثر: دکتر احمد پوراحمد

دانشیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران

محمد حسین تجلی

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تهران

(از ص ۵۷ تا ۷۱)

چکیده:

رشد جمعیت کشور طی چند دهه اخیر و افزایش جمعیت جوان آن لزوم توجه به راهکارهای جدید برای ایجاد اشتغال در کشور را نمایان می‌سازد. وجود توانهای مختلف جهانگردی در سطح کشور و استفاده از این توانها در جهت ایجاد درآمد و اشتغال می‌تواند یکی از این راهکارها باشد. شهرستان کرمان دارای رشد جمعیت بالایی نسبت به استان است. برای ایجاد اشتغال مخصوصاً برای جمعیت جوان آن می‌توان از جهانگردی به عنوان راهی در این جهت سود جست. بر همین اساس در این تحقیق با در نظر گرفتن ساختار جمعیتی و میزان ورود جهانگردان به شهرستان کرمان به بررسی گروههای عمده شغلی و میزان اشتغالی که جهانگردی می‌تواند فراهم آورد پرداخته شده و در پایان ضمن نتیجه‌گیری راهکارهایی نیز در این زمینه پیشنهاد گردیده است. روش اصلی پژوهش تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات موجود در ارتباط با هدف مورد مطالعه بوده است.

واژه‌های کلیدی: اشتغال، بار تکفل، جهانگردی، ساختار جمعیت،

شهرستان کرمان.

مقدمه:

جهانگردی یک صنعت نیروبر است و بدون مداخله مستقیم انسان فعالیت‌ها و امور مربوط به جهانگردی مختل می‌شود بدین سبب به عنوان یکی از منابع مهم اشتغال در مناطق و نواحی مختلف دنیا مورد توجه است. جهانگردی توانسته است، یک نفر از هر ۹ نفر در سراسر دنیا به استخدام سازمانها در می‌آیند را به کارگیرد. (چاک وای‌گی و همکاران، ۱۳۷۷: ۷۳) با توجه به معضل بیکاری در ایران که اکنون ۱۶ درصد جمعیت فعال کشور را در بر گرفته است، توسعه صنعت گردشگری در این راستا می‌تواند گره‌گشا باشد لذا در بخش پیشنهادی سازمان ایرانگردی و جهانگردی در برنامه سوم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور پیش بینی شده است که بخش جهانگردی حداقل ۸۰۰ هزار فرصت شغلی در کشور ایجاد نماید. (مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۹: ۳) استان کرمان یکی از مناطق مساعد جهانگردی در جنوب شرقی ایران است. مرکز این استان، شهرستان کرمان است. که یکی از نواحی جذاب جهانگردی به حساب می‌آید. با توجه به روند ورود جهانگردان و ایرانیان از سال ۱۳۷۰ به بعد به این شهرستان و همچنین سرمایه‌گذاریهایی که در این زمینه صورت گرفته و می‌تواند صورت بگیرد می‌توان انتظار داشت که صنعت جهانگردی از طریق افزایش روند جهانگردی بتواند نقش مهمی در ایجاد درآمد و اشتغال در سطح استان ایجاد نماید. بنابراین تحقیق با هدف نقش جهانگردی در ایجاد اشتغال در شهرستان کرمان انجام شده است.

روش بررسی:

پس از جمع‌آوری اطلاعات، به ویژه جداول آماری ذریبط، از طریق روشهای آمار توصیفی و انجام محاسبات داده‌های لازم فراهم گردید. سپس اطلاعات بدست آمده طبقه‌بندی شده و آماده تجزیه و تحلیل گردید و در پایان نتیجه‌گیری به عمل آمد.

مسئله مورد پژوهش و ناحیه مورد نظر:

جهانگردی در هر ناحیه‌ای می‌تواند باعث ایجاد و افزایش اشتغال شود. و این امر در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی ناحیه اهمیت بسزایی دارد. مسئله مورد پژوهش در این بررسی عبارت است از تأثیراتی که جهانگردی بر اشتغال در شهرستان کرمان می‌تواند ایجاد نماید. فرضیات اولیه‌ای که در ارتباط با موضوع مورد بررسی قرار گرفته است عبارتند از، اولاً موقعیت خاص شهرستان کرمان در استان تأثیرات عمده‌ای را بروی ساختار جمعیتی و جمعیت شاغل آن گذاشته است. ثانیاً وجود ساختار جمعیتی جوان شهرستان کرمان و تأثیرات آن بر جمعیت فعال توجه به توانهای جدید اشتغال‌زا را اساسی می‌سازد. ثالثاً با توجه به ورود جهانگردان و ایرانگردان به شهرستان کرمان از جهانگردی به عنوان یک توان اشتغال‌زا می‌توان استفاده نمود.

مکان مورد بررسی شهرستان کرمان مرکز استان می‌باشد این شهرستان بر اساس اطلاعات واحد GIS سازمان برنامه و بودجه استان کرمان در سال ۱۳۷۵، مساحتی بالغ بر ۴۴۶۷۸/۵ کیلو متر مربع داشته است. ۹۱ درصد شهرستان را پهنه دشتی و بقیه از ارتفاعات و کوهستان تشکیل می‌گردد. مرتفع‌ترین نقطه استان که در شهرستان واقع شده است کوه هزار با ارتفاع ۴۴۰۰ متر و پست‌ترین نقطه استان و شهرستان واقع در گودال کویرلوت است که زیر ۳۰۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد (صابر آملی ۱۴:۱۳۷۵) واقع شدن شهرستان کرمان در حاشیه کویرلوت وجود زمینهای سخت و ریگزارهای هموار با اختلافات شدید درجه حرارت شبانه روز و وجود سلسله کوههای متعدد نزولات جوی متنوع از سوی دیگر موجب پیدایش اقلیمی خاص با طبیعتی متنوع و پر جاذبه در این شهرستان شده است. (دیوسالار ۱:۱۳۷۲)

ساختار جمعیتی شهرستان کرمان:

شهرستان کرمان به عنوان شهرستان مرکزی استان از شش بخش راین، شهداد، گلباف، ماهان، چترود و مرکزی (کرمان) با جمعیتی بالغ بر ۵۷۷۶۷۹ نفر می باشد که از این تعداد ۴۶۰۶۰۲ نفر ساکن در ۷ شهر شهرستان و ۱۱۷۰۷۷ نفر ساکن ۱۸ دهستان شهرستان می باشند (سازمان برنامه و بودجه استان کرمان ۱۳۷۷:۲۸) به عبارتی دیگر ۸۰ درصد از جمعیت شهرستان را شهرنشین و ۲۹ درصد آنرا روستا نشینان تشکیل می دهند. رشد سالیانه جمعیت در فاصله سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ و جمعیت به تفکیک شهری و روستایی در مورد شهرستان و استان کرمان به قرار زیر است:

موقعیت	جمعیت شهری و روستایی		نرخ رشد	جمعیت شهری		نرخ رشد	جمعیت روستایی		نرخ رشد
	۱۳۷۵	۱۳۶۵		۱۳۷۵	۱۳۶۵		۱۳۷۵	۱۳۶۵	
شهرستان کرمان	۴۱۱۶۱۰	۵۷۷۶۷۹	۳/۴	۳۱۰۵۷۵	۴۶۰۶۰۲	۴	۱۰۱۰۳۵	۱۱۷۰۷۷	۱/۵
استان کرمان	۱۵۸۲۴۰۶		۲/۳	۷۰۰۱۲۱	۱۰۶۱۴۵۰	۴/۲	۸۸۳۶۵۰	۹۲۴۲۵۸	۰/۵

جمعیت و نرخ رشد جمعیت شهرستان کرمان نسبت به استان کرمان

(مرکز آمار ایران ۱۳۷۵:۱)

همانطور که ملاحظه می شود نرخ رشد جمعیت شهرستان کرمان بیشتر از استان است که نشان دهنده مهاجرت بیشتر به این شهرستان که به دلایل خاص سیاسی اداری، اقتصادی و اجتماعی است. هم چنین به طور کلی طی ده سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ افزایش جمعیت شهری در شهرستان کرمان بیشتر از جمعیت روستایی بوده است. اگر نرخ رشد جمعیت در شهرستان کرمان بر همین منوال باشد در سال ۱۳۸۵ جمعیتی بالغ بر ۸۰۷۰۳۴ نفر خواهد داشت:

$$P_{85} = P_{75} + (1+r)10 = 577679 + (1 + \frac{3}{100})10 = 807034$$

شهرستان کرمان در استان کرمان دارای موقعیت خاص اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است. بدین علت مهاجرت به این شهرستان بیشتر از سایر شهرستانهای استان صورت می‌گیرد به طوری که در سال ۱۳۷۵ در مجموع ۵۹۷۸۴ وارد شهرستان شده‌اند که از این مقدار ۳۱۳۲۲ نفر مرد و ۲۸۴۶۲ نفر زن می‌باشند (سازمان برنامه و بودجه استان کرمان ۱۳۷۷)

به همین نسبت نیز شهرستان کرمان دارای جمعیت بیشتری نسبت به سایر شهرستانهاست به طوری که ۳۱/۵ درصد از کل جمعیت استان را در خود جای داده و ۳۰ درصد از کل جمعیتی که در سن فعالیت (جمعیت فعال + جمعیت غیر فعال) در استان کرمان قرار دارند در این شهرستان می‌باشند.

موقعیت	جمع‌زن و مرد	جمعیت فعال							جمعیت غیر فعال	اظهار نشده	
		جمع	شاغل	بیکار قبلا شاغل	بیکار قبلا شاغل	جمع	محصل	خانه‌دار			دارای درآمد بدون کار
شهرستان کرمان	۴۴۲۸۶۳	۱۵۶۳۳۷	۱۴۶۳۸۲	۱۹۷۳	۷۹۸۲	۲۸۰۰۱	۱۳۵۵۲۴	۱۰۷۱۶۴	۱۵۵۴۸	۲۲۷۶۵	۵۵۲۵
استان کرمان	۱۴۷۹۵۲۱	۴۹۵۶۹۷	۴۵۳۵۸۱	۵۸۲۱	۳۶۲۹۵	۹۶۲۲۱۱	۴۴۸۰۴۵	۳۹۵۸۸۹	۴۹۴۹۹	۶۸۷۷۸	۲۱۶۱۳

جمعیت ده ساله و بیشتر بر حسب وضع فعالیت در شهرستان و استان کرمان

(مرکز آمار ایران، ۱۳۷۵: ۶۲)

با توجه به مهاجرت‌های زیادی که به شهرستان کرمان نسبت به سایر شهرستانهای استان صورت می‌گیرد علاوه بر جمعیت بیشتر این شهرستان درصد افراد بیکار در

این شهرستان نسبت به سایر شهرستانها بالاتر است.

$$\text{نرخ بیکاری شهرستان کرمان} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \frac{9955}{156337} \times 100 = 6.3\%$$

نرخ بیکاری در شهرستان کرمان بالاست. در حال حاضر نرخ استاندارد بیکاری در یک جامعه تا حدود ۱/۵ درصد قابل قبول است (صالحی ۱۳۷۷:۱۵۶).

یکی از شاخصهای مهم که در ارتباط با ساخت جمعیت فعال و غیر فعال مورد استفاده قرار می‌گیرد «نسبت وابستگی یا بار تکفل» که به دو طریق قابل محاسبه است:

$$D.Rg = \frac{\text{کل جمعیت شهرستان}}{\text{جمعیت فعال ۱۵-۶۴ ساله}} = \frac{577679}{156337} = 3.6$$

میزان بار تکفل ناخالص در زیر یک نشان دهنده یک جامعه با جمعیتی فعال است و بیشتر از یک نشان دهنده عده افراد غیر فعال خواهد بود. بار تکفل غیر خالص برای شهرستان کرمان ۳/۶ است که نشان دهنده بار تکفل بالاست.

$$D.Rn = \frac{\text{جمعیت فعال}}{\text{جمعیت غیر فعال}} \times 100 = \frac{156337}{28001} \times 100 = 55.8\%$$

نسبت بار تکفل خالص نشان دهنده این است که در مقابل هر صد نفر جمعیت فعال چه تعداد جمعیت غیر فعال وجود دارد در شهرستان کرمان این نسبت بسیار بالاست که نشان دهنده جمعیت غیر فعال بیش از حد معمول است.

با توجه به اینکه اکثریت قریب به اتفاق جمعیت شهرستان کرمان در شهرها ساکن هستند با بررسی گروههای سنی جمعیت ساکن در شهرها پی می‌بریم که بیشتر جمعیت آنها زیر ۲۴ ساله هستند و این بررسی از آن جهت اهمیت دارد که معمولاً افرادی که در بین گروههای سنی زیر ۲۴ ساله قرار دارند کودکان، نوجوانان و جوانان هستند که با توجه به شرایط اقتصادی حاکم بر شهرها معمولاً در تولید و فعالیتهای اقتصادی هیچگونه نقشی ندارند و این امر باعث تأثیر بر روی نرخ یا ضریب وابستگی (بار تکفل) در شهرستان کرمان خواهد شد.

شهر	تعداد مردان زیر ۲۴ ساله (نفر)	تعداد زنان زیر ۲۴ ساله (نفر)	جمع کل (نفر)	درصد از کل جمعیت
جویبار	۹۵۲	۱۱۲۶	۲۰۷۸	۵۴
چترود	۱۵۶۳	۱۴۹۶	۳۰۵۹	۶۲
راین	۲۳۹۲	۳۲۱۷	۶۵۰۹	۶۳
شهداد	۱۵۸۱	۱۵۱۳	۳۰۹۴	۶۴
کرمان	۱۲۱۱۶۶	۱۱۱۰۷۵	۲۳۲۲۴۱	۶۰
گلباف	۳۴۸۷	۳۸۳۳	۷۳۲۰	۶۴/۵
ماهان	۴۷۱۵	۴۹۰۳	۹۶۱۸	۶۲
شهرستان کرمان	۱۸۳۸۱۷	۱۶۸۱۱	۳۵۱۹۲۸	۶۱
استان کرمان	۶۴۲۴۱۱	۶۲۲۵۰۲	۱۲۶۴۹۱۳	۶۳

تعداد افراد زیر ۲۴ ساله در شهرهای استان کرمان (سازمان برنامه و بودجه استان کرمان ۱۳۷۷)

موقعیت شهرستان کرمان از لحاظ سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در استان کرمان باعث شده که جمعیت این شهرستان از رشد نسبتاً بالایی برخوردار باشد که بر روی کل ساختار جمعیتی آن اثر گذاشته و سبب ایجاد جمعیتی جوان با بار تکفلی بالا شده است بنا بر این باید به توانهای جدیدی که سبب ایجاد اشتغالهای فراوان می شوند توجه بیشتری نمود.

جهانگردی در شهرستان کرمان

از سال ۱۳۷۰ شهرستان کرمان شاهد ورود جهانگردان و ایرانگرد بوده، آمار و ارقام مربوط به ورود و اقامت گردشگران در هر سال در شهرستان کرمان به صورت دقیق مربوط به سال ۱۳۷۴ به بعد می باشد.

سال	ایرانی ورودی به شهرستان	ایرانی ورودی به شهر کرمان	ایرانی ورودی به شهر ماهان	خارجی ورودی به شهرستان	خارجی ورودی به شهر کرمان	خارجی ورودی به شهر ماهان
۱۳۷۰	۴۰۳۰۳	۳۸۹۶۷	۱۳۳۶	—	—	—
۱۳۷۱	۴۴۲۰۴	۴۲۹۷۱	۱۲۳۳	—	—	—
۱۳۷۲	۱۴۹۳۲	۱۳۶۴۰	۱۲۹۲	—	—	—
۱۳۷۳	۴۱۰۰	۳۹۶۶	۱۳۴	۱۰۶	۱۰۶	—
۱۳۷۴	۲۷۵۲۰	۲۶۸۵۲	۶۶۸	۳۵۳۶	۳۵۳۱	۵
۱۳۷۵	۳۳۸۷۳	۳۲۵۷۷	۱۳۹۶	۴۳۷۶	۴۳۵۷	۱۹
۱۳۷۶	۳۲۴۶۰	۳۱۶۵۹	۸۰۱	۴۴۲۲	۴۴۱۷	۵
جمع کل	۱۹۷۳۹۲	۱۹۰۶۳۲	۶۷۶۰	۱۲۴۴۰	۱۲۴۱۱	۲۹

تعداد ایرانگردان و جهانگردان ورودی به شهرستان کرمان
(سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان کرمان ۱۳۷۷)

به دلیل آنکه شهرستان کرمان مرکز استان است اکثریت گردشگران ورودی به استان به شهرستان کرمان وارد می شوند به طوری که از کل ۵۱۴۵ نفر جهانگردی که در سال ۱۳۷۶ وارد استان شده اند ۴۴۲۲ نفر از طریق شهرستان کرمان وارد شده اند (سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان کرمان ۱۳۷۷) گردشگران ورودی به شهرستان کرمان به دلیل وجود خدمات و فضاهای اقامتی مناسب، هم چنین جاذبه‌ها تاریخی در دو شهر کرمان و ماهان اقامت می‌گزینند که در این میان سهم شهر کرمان بسیار بیشتر از شهر ماهان می باشد. در استان کرمان در سال ۱۳۷۵ ۱۵ باب هتل قرار داشته که از

این تعداد ۹ باب که دارای ۲۶۳ اتاق و ۵۲۴ تخت بوده‌اند در شهرستان کرمان است علاوه بر این دارای ۱۳ باب مسافرخانه که دارای ۲۵۵ اتاق و ۵۶۷ تخت بوده‌اند وجود داشته است. که در مجموع در شهرستان کرمان ۶۱۸ اتاق و ۱۰۹۱ تخت در سال ۱۳۷۵ وجود داشته است (اداره ارشاد اسلامی استان کرمان، ۱۳۷۶: ۱۸) به همین ترتیب به خاطر موقعیت خاص شهر کرمان از لحاظ مرکزیت استان دارای یک فرودگاه بین‌المللی، ایستگاه راه‌آهن، پایانه مسافری که جهت حمل و نقل مسافران به داخل و خارج از استان مورد استفاده قرار می‌گیرد. (سازمان برنامه و بودجه استان کرمان ۱۳۷۳: ۳۶۳)

بدین ترتیب ملاحظه می‌گردد که وجود جاذبه‌های جهانگردی، زیر ساختها و خدمات جهانگردی در شهر کرمان باعث ورود جهانگردان به شهر کرمان شده است. وجود امکانات مختلف در این شهر در میان شهرهای شهرستان کرمان باعث شده که بیشترین تعداد مهاجرین طی ده سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ متوجه شهر کرمان شود.

شهر	چترود	راین	شهداد	گلباف	ماهان	کرمان	کل شهرستان
تعداد مهاجرین	۴۴۷	۱۹۲۹	۳۸۶	۶۸۳	۱۱۵۸	۵۳۶۱۶	۵۹۷۸۴

تعداد مهاجرین ورودی به شهرهای کرمان در سال ۱۳۷۵
(معاونت آمار سازمان برنامه و بودجه استان کرمان ۱۳۷۷)

تعداد ۵۳۶۱۶ نفر مهاجرینی که وارد شهر کرمان شده‌اند، ۲۰۰۰۸ نفر از میان مهاجرینی هستند که از شهرها و روستاهای دیگر شهرستان کرمان به این شهر وارد شده‌اند.

با توجه به آنکه در تمامی نقاط شهرستان کرمان می‌توانیم توانهای تاریخی و طبیعی را در جهت جذب جهانگردان داشته باشیم در نتیجه می‌توان از توانهای مختلف جهانگردی با ایجاد زیرساختها و خدمات مختلف جهانگردی در نقاط مختلف شهرستان کرمان استفاده نمود این امر می‌تواند در جهت ایجاد اشتغال در

این نقاط مهم باشد. که باعث پایین آمدن نرخ بیکاری در شهرهای شهرستان و کم شدن مهاجرت به شهر مرکزی ناحیه یعنی شهر کرمان خواهد شد.

سهم جهانگردی در اشتغال شهرستان کرمان

در سرشماریهایی که در دو دوره قبل از ۱۳۷۵ صورت گرفته، در بخش خدمات گروه شاغلانی که به امر هتل داری و رستوران داری می پرداختند فعالان بخش خصوصی در امر جهانگردی بوده اند. علاوه بر این با شروع به کار دفاتر و خدمات جهانگردی از سال ۱۳۷۰ به بعد در بخش خدمات گروهی به نام فعالیتهای پشتیبانی و کمکی حمل و نقل و فعالیتهای آژانسهای مسافرتی اضافه شده است.

سال	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵
گروه فعالیت			
هتل و رستوران داری	۲۷۲	۶۳۷	۷۰۲

تعداد شاغلین در گروه هتل داری و رستوران داری در سه دوره سرشماری

(مرکز آمار ایران (۷۵، ۶۵، ۵۵)

در سال ۱۳۵۵ در شهرستان کرمان ۲۷۲ نفر در زمینه پذیرایی و اقامت مسافران فعالیت می کردند بعد از انقلاب با توجه به افزایش فضاهای اقامتی و پذیرایی که به ترتیب به ۲/۴ برابر در سال ۱۳۶۵، ۲/۷ برابر در سال ۱۳۷۵ نسبت به سال ۱۳۵۵ رشد پیدا کرده و هم چنین با آنکه از سال ۱۳۷۰ ورود جهانگردان از سال ۱۳۷۰ به بعد شروع شده است اما هنوز فرصتهای شغلی در اصلی ترین فعالیت جهانگردی یعنی اقامت و پذیرایی از رشد چشمگیری برخوردار نیست به طوری که در مجموع در سال ۱۳۷۵، ۰/۶۵ درصد از کل شاغلین شهرستان کرمان در زمینه اقامت و پذیرایی فعالیت داشته که رقم بسیار ناچیزی است. بر اساس آمار سازمان جهانی جهانگردی (W.T.O) هر تخت مرکزی اقامتی در جهان تقریباً ۱ تا ۲ شغل ایجاد می کند این در حالی است که به طور کلی اثرات افزایش اشتغال در بخش جهانگردی در

کشورهای در حال توسعه مساعدتر از کشورهای صنعتی است زیرا در کشورهای گروه نخست زمینه و امکانات رشد صنعتی محدود است.

طبق آمار به دست آمده در ایران می‌توان برای هر تخت تقریباً ۴ تا ۵ شغل ایجاد نمود (رجانی، ۱۳۷۷: ۴۱) در شهرستان کرمان تا سال ۱۳۷۵، ۵۲۴ تخت در هتلها و ۵۶۷ تخت در مهمانپذیرها قرار داشته است. که جمعاً ۱۰۹۱ تخت در سال ۱۳۷۵ در ناحیه قرار داشته است این مقدار تخت تنها توانسته ۱/۵ شغل در شهرستان ایجاد نماید. در صورتی که با توجه به جذابیت‌های جهانگردی و امکانات موجود ناحیه حداقل شغل ایجاد شده از این طریق ۴۳۶۴ شغل می‌بایست باشد. در سال ۱۳۷۵ فعالیتهای پشتیبانی و کمک حمل و نقل و فعالیتهای آژانسهای مسافرتی نیز به بخش خدمات اضافه شده است. در مجموع ۳۳۳ نفر در این گروه فعالیت داشته‌اند که در سال ۱۳۷۷ تعداد ۱۰ دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی در شهرستان کرمان مشغول فعالیت بوده‌اند، گشایش چنین دفاتری علاوه بر آنکه باعث رونق صنعت جهانگردی در شهرستان می‌شود زمینه فعالیت خوبی را برای جوانان فراهم می‌آورد. بر اساس برآوردهای انجام شده در مقابل ورود هر ۲۰ نفر گردشگر به شهرستان کرمان می‌بایست یک شغل ایجاد گردد (سازمان برنامه و بودجه استان کرمان، ۱۳۷۷: ۲۸۸) در سال ۱۳۷۶، تعداد ۳۲۴۶۰ نفر ایرانگرد و جهانگرد وارد شهرستان کرمان شده‌اند که باید انتظار حدود ۱۶۲۳ شغل را داشت. بر اساس آمار موجود در سال ۱۳۷۵ در شهرستان کرمان ۹۹۵۵ نفر بیکار موجود بوده است (مرکز آمار ایران ۱۳۷۵: ۶۲) اگر از طریق بخش جهانگردی خواسته باشیم بر این تعداد شغل ایجاد نماییم به ۱۹۹۱۰۰ نفر ایرانگرد و جهانگرد نیاز خواهد بود. یعنی ۶/۱ برابر آنچه در سال ۱۳۷۶ ایرانگرد و جهانگرد وارد شهرستان کرمان شده‌اند.

معمولاً در صنعت جهانگرد اشتغال ایجاد شده را با تعداد تختهای موجود می‌سنجند. جمع تختهای موجود در شهرستان کرمان در سال ۱۳۷۸ بالغ بر ۱۲۵۱ تخت بوده است که به طور یکسان در سطح شهرستان توزیع نشده‌اند به طوری که ۹۶/۸ درصد از این تعداد فقط در شهر کرمان واقع شده‌اند در نتیجه برای ایجاد شغل در شهرهای دیگر شهرستان کرمان با توجه به جذابیت‌های خالص تاریخی و

طبیعی آنها سرمایه گذاری در زمینه ساخت و ساز مراکز اقامتی و پذیرایی اقدام نمود تا ایجاد اشتغال فراهم گردد.

شهر	تعداد بیکاران	تعداد ایرانگردان و جهانگردان مورد نیاز	میزان تخت مورد نیاز در شبانه روز
شهداد	۱۳۴	۲۶۸۰	۱۱
گلباف	۵۴۰	۱۰۸۰۰	۴۴
ماهان	۱۷۸	۳۵۶۰	۱۵
کرمان	۶۱۵۸	۱۲۳۱۶۰	۵۰۶
راین	۲۴۲	۴۸۴۰	۲۰
چترود	۳۶۳	۷۲۶۰	۳۰
جمع	۷۶۱۵	۱۵۲۳۰۰	۶۲۶

تعداد ایرانگرد و جهانگرد و تخت برای ایجاد اشتغال در شهرستان کرمان

همانطور که مشاهده می شود در جدول برای تعداد ۷۶۱۵ بیکار در شهرستان کرمان ۱۵۲۳۰۰ نفر جهانگرد و ایرانگرد سالانه احتیاج است که مقصد آنها یکی از نقاط شهری در شهرستان کرمان باشد یعنی به طور متوسط در هر روز ۴۱۷ گردشگر در سطح ناحیه نیاز خواهد داشت که این رقم ایده آلی برای شهرستان خواهد بود. به هر حال با توجه به جاذبه های تاریخی و طبیعی هر یک از نقاط شهری و غیر شهری در شهرستان کرمان می توان با سرمایه گذاریها در زمینه جهانگردی در شهرستان کرمان، ایجاد تسهیلات و تبلیغات مناسب زمینه ورود هر چه بیشتر جهانگردان و ایرانگردان را به شهرستان مورد نظر فرام آورد که می تواند جوابگوی نیازهای شغلی افراد ناحیه نیز باشد.

نتیجه:

موقعیت شهرستان کرمان در استان باعث شده که این شهرستان از رشد جمعیتی

بالایی برخوردار باشد.

مهاجرتهای درون ناحیه و برون ناحیه‌ای که مرکز توجه آنها نیز بیشتر شهر کرمان است از یک سو و بالا رفتن میزان جمعیت از سوی دیگر باعث شده که علاوه بر آنکه جمعیت شهرستان کرمان دارای ساختاری جوان باشد، باعث افزایش میزان بیکاران نیز گردد و وجود توانهای جهانگردی متنوع طبیعی و تاریخی و زیرساختهای جهانگردی در شهرستان کرمان سبب جذب و ورود جهانگردان و ایرانگردان است. افزایش تعداد ورود گردشگران به طور مستمر می‌تواند به عنوان یک منبع در جهت ایجاد درآمد و اشتغال در شهرستان کرمان در نظر گرفته شود. اشتغال ایجاد شده در بخش جهانگردان می‌تواند به دو صورت باعث ایجاد اشتغال گردد:

الف) به صورت مستقیم که شاغلین در این صورت شامل افرادی می‌شوند که به طور مستقیم با جهانگردان ارتباط دارند مانند کارکنان مهمانخانه‌ها مهمان پذیرها، رستورانها، شرکتهای حمل و نقل، سازمان خدمات جهانگردی، مراکز تفریحی، فروشگاههای صنایع دستی و امثالهم.

ب) به صورت غیر مستقیم شاغلینی که را تشکیل می‌دهند که از گروههای شغلی فعال در عرصه جهانگردی پشتیبانی می‌کنند مانند شرکتهای تهیه کننده مواد و ملزومات میهمان پذیرها، شرکتهای ساختمانی و راهسازی که اقدام به ایجاد راههای ارتباطی و ساخت و ساز هتلها می‌پردازند، تولیدکنندگان محصولات غذایی، تولیدکنندگان صنایع دستی و بومی و امثالهم. در شهرستان کرمان با توجه به جمعیت فعال و نیروی انسانی جوان، با استفاده از حمایتهای بخش دولتی در امور جهانگردی و سرمایه‌گذاریهای بخش خصوصی هم در زمینه اشتغالهای مستقیم و هم غیر مستقیم در بخش جهانگردی سود برد. برای این امر توجه هرچه بیشتر بر معضلات و مشکلاتی مانند عدم وجود یک سیاست واحد و هماهنگ کننده بین دستگاههای ذیربط، کمبود وجود افراد متخصص و کارآزموده در زمینه امور جهانگردی، آموزش صحیح و تخصصی نیروهای انسانی در امور جهانگردی و امثالهم که تأثیر مستقیمی بر روی روند ورود جهانگردان به شهرستان و استان کرمان می‌شود بیش از پیش احساس می‌شود.

تقدیر و تشکر:

بدین وسیله از مساعدت‌های معاونت پژوهشی دانشگاه تهران که در تأمین امکانات لازم برای انجام پژوهش، همکاری لازم را مبذول داشته‌اند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع و مآخذ:

- ۱- آمار نامه استان کرمان ۱۳۷۶ (۱۳۷۷) سازمان برنامه و بودجه استان کرمان.
- ۲- الوانی مهدی، دهدشتی زهره. (۱۳۷۳) اصول و مبانی جهانگردی، معاونت اقتصاد و برنامه ریزی بنیاد مستضعفان و جانبازان.
- ۳- بررسی تحولات اقتصادی - اجتماعی و تبیین وضع موجود استان کرمان (۱۳۷۷) معاونت هماهنگی و برنامه ریزی سازمان برنامه و بودجه استان کرمان.
- ۴- تجلی، محمد حسین (۱۳۷۸) «بررسی نقش پتانسیل‌های توریستی بر توسعه جهانگردی در شهرستان کرمان»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه جغرافیا دانشگاه تهران
- ۵- پوراحمد، احمد (۱۳۷۶) جغرافیا و کارکردهای بازارکرمان، مرکز کرمانشناسی
- ۶- چاک وای گی با همکاری اداردوفایو - سولا (۱۳۷۷) جهانگردی در چشم انداز جامع، ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، دفتر پژوهش‌های فرهنگی
- ۷- خلاصه گزارش ورود جهانگردان به کشور جمهوری اسلامی ایران ۱۳۷۶ (۱۳۷۷) دفتر آمار و مطالعات اقتصادی و بازاریابی مرکز مطالعات و تحقیقات سازمان ایرانگردی و جهانگردی
- ۸- رجایی، سعیده. توسعه صنعت جهانگردی به مثابه توسعه اشتغال، مجله گردشگری شماره دوم دیماه ۱۳۷۷.
- ۹- دیو سالار حسن (۱۳۷۲) بررسی وضعیت جوی و اقلیمی شهرستان کرمان، سازمان هواشناسی منطقه کرمان
- ۱۰- سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۷۵) شهرستان کرمان، نتایج تفصیلی، مرکز آمار ایران
- ۱۱- سالنامه آماری کشور ۱۳۷۵ (۱۳۷۶) مرکز آمار ایران
- ۱۲- صالحی، فروزنده. مبانی جمعیت‌شناسی، انتشارات صفاره، چاپ اول ۱۳۷۷.
- ۱۳- صابر آملی، سیروس. (۱۳۷۵) گزارش جمع‌آوری و شناسایی گیاهان دارویی استان کرمان ناحیه شهرستان کرمان، سازمان جهاد سازندگی کرمان

۱۴- منشی زاده، رحمت‌الله. (۱۳۷۶) جهانگردی، انتشارات مسعی

۱۵- همگام با توسعه فرهنگی در استان کرمان (۱۳۷۶) اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان

16- in skeep, E.(1994). national and regional tourism planning methodologies and case studies. london: word tourism organization.

17- world tourism organization. (1995,february /march). global overview world's top tourism dentinations 1995. W TO news news letter. 1,2.

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی